

שנים, היה נחמן פעיל מאוד בכל מה שקשור לתקשוב ולמערכות מידע בעירו אריאל בפרט ובשלטון המקומי בכלל. הוא אף כיהן כיושב ראש ועדת המדע והטכנולוגיה של מרכז השלטון המקומי ונושא קידום מערכות המידע בשלטון המקומי היה קרוב לליבו. בנחישות האופיינית לו הוביל נחמן בשנת 2006- את המיזם של הקמת עיר חכמה באריאל, שבמסגרתו הוא רישת את העיר לצרכים שונים, בהם חינוך, הנדסה ואבטחה. בתפקידיו השונים בשלטון המקומי הוא תמך בשיתוף פעולה עם ממשל זמין באוצר ודחף לקבלת תקציבים לתחום מערכות המידע בכלל הרשויות המקומיות. הזכרנו את פועלו בנושא מתוך הערכה אישית רבה אליו, ואנו מקווים שראשי ערים נוספים יילכו בדרכו בתחומים הללו שאותם הוביל בישראל.

סיומו של מאבק

לפני כמה חדשים התבשרנו כי מאבק של שנים להכרתה הרשמית של המדינה בתפקיד המנמ"ר בשלטון המקומי השיג את תוצאותיו. לראשונה מאז קום המדינה מוגדר כוח אדם מקצועי לתפקידים בתחום מערכות המידע בשלטון המקומי על פי תקנים, דרישות ותחומי אחריות. מדובר על תחומים אשר יהיו מוגדרים ומעוגנים מבחינה משפטית. הוגדרו 6 תפקידים בתחום המיחשוב ומערכות המידע בספר התפקידים של השלטון המקומי, כדלקמן: מנהל מערכות מידע (מנמ"ר), מנהל רשת, מנהל תפעול, מנהל אבטחת מידע, מנהל טכנולוגיות, מנהל פריוקטיים. מיקום התפקידים ואיושם מותנה בגודל הרשות. להערכתנו, זהו צעד חשוב וחיוני לחיזוק מעמד מנהלי המיחשוב ברשות המקומית, ויחד עם תשתיות מערכות מידע מתקדמות יוכל הניהול בשלטון המקומי לצעוד באופן יעיל יותר קדימה.

*** ד"ר איתן לטרי, מרצה ומנהל במכון לשלטון מקומי באוניברסיטת בר-אילן. מנכ"ל "אתגר פתרונות אסטרטגיים ויזמות", שימש בעבר בתפקידים בכירים בממשלה ובכנסת, ד"ר במנהל ציבורי ומדע המדינה מאוניברסיטת בר-אילן.**

**** ד"ר עדי קפליק, יו"ר פורום מנהלי מערכות מידע ברשויות המקומיות בישראל. ומנהל האגף למנהל כללי בעיריית גבעתיים. בעל תואר שלישי מאוניברסיטת ת"א בתחום ניהול ידע ותמיכה בקבלת החלטות מורכבות. חבר ועד מנהל בעמותת שקיפות בינלאומית ישראל.**

נכנסו כמה חברות נוספות שגילו התעניינות בשוק המוניציפאלי. למרות האמור לעיל, לדעתנו, כמות החברות הפעילות בשוק ה-IT המוניציפאלי נמוכה בהשוואה להיקפו הכלכלי (מאות מיליוני שקלים בשנה) ולפוטנציאל הרב הגלום בו.

הפרטת שירותים ב-IT המוניציפלי

במקביל, החל תהליך של הפרטת שירותים וכוח אדם בתחום מערכות המידע בשלטון המקומי. בנושא משאבי אנוש קיים קושי לגייס כוח אדם איכותי בגובה השכר המוצע על ידי הרשויות המקומיות, מה גם שבמשך שנים רבות לא הייתה הגדרת תפקיד מסודרת, דבר שמשתפר לאחרונה. הרשויות הבינו שאפשר להפריט תחום שלם, שמערכות המידע הן חלק ממנו. דוגמאות בולטות הן תחומי החנייה והשילוט, שם דורשות הרשויות טיפול מלא בכל התחום, כאשר מערכת המידע היא חלק מההצעה וההתקשרות. בנוסף, אין יתרון בהעסקת עובדי עירייה בתחומים ה"פשוטים" של תפקידי מערכות המידע (תחזוקת מחשבים, גיבוי), והרשויות מקבלות שירותים אלו מחברות חיצוניות שיש להן יתרון הן בגודל, הן במחיר והן בשירות. לכן, ההתמקדות בכוח אדם בתחום מערכות המידע ברשות היא בתפקידי ניהול משמעותיים, בבעלי ראייה מקצועית ועסקית, המנהלים את הגופים החיצוניים שנותנים שירותי-IT לרשות.

לאחרונה הלך לעולמו **רון נחמן** - מייסד וראש העיר אריאל לאחר מאבק קשה במחלה. שנינו הכרנו אותו אישית כל אחד בתחומו ופעילותו. מעבר להיותו של רון אחד מראשי הערים הבולטים בקרב השלטון המקומי בישראל אשר נאבק למען עירו במשך

עקרונות אלו באים לידי ביטוי כיום בפיתוח מערכות שונות לגילוי נאות המאפשרות שקיפות רבה ברמה המקומית, תוך העברת מידע מהשלטון המקומי לציבור באשר לתכניותיו, לפעולותיו או להישגיו. המגמה המתפתחת היא נכונות פנימית גוברת והולכת להציג בפני הציבור את מרב האינפורמציה הרלוונטית לצורך הכרת הסוגיות שעל סדר-היום של הרשות המקומית, הבנת המשאבים המנוהלים על-ידיה ואופן ניצולם. מגמה זו מניחה שהמידע הזמין אינו עוד בעל אופי כללי אלא מאפשר לאזרח להבין באופן שקול את אופן הניהול של ענייני המקום. להלן כמה דוגמאות בתחום החינוך, הכספים וההנדסה:

בתחום החינוך, קיימות מערכות מידע תפעוליות וניהוליות, הן בתחום החינוך הפורמלי והן בחינוך הלא פורמלי, המשולבות במתן שירותים רבים דרך האינטרנט. יש צורך במערכות DSS, כגון מערכת למניעת נשירה במערכת החינוך, מערכת לשיפור הישגים במבחני בגרות וכדומה.

גם בתחום הכספים וכוח האדם קיים מגוון רחב של מערכות מידע תפעוליות וניהוליות המתייחסות לשכר, כוח אדם, תקציב, רכש וכו'. גם כאן יש צורך במערכות DSS, בעיקר בתחום מדיניות התקציב ובקרתו וכוח אדם, שהוא המשאב העיקרי של הרשות. בתחום ההנדסה, יש משמעות גדולה למערכת DSS. כל שינוי קרקעי בעיר משפיע על כל תחומי הרשות (חינוך, רווחה, תשתיות), בהתאם למאפייניה של הרשות. בנוסף, קל לקבל החלטות כאשר מציגים נתונים במפה. לדוגמה, ניתן לחזות את צפי כיתות הלימוד בבתי הספר כתוצאה מהתחלות בנייה, אזורי רישום ומאפייני האוכלוסייה של הרשות, או למקם מרכזי שירות לאוכלוסייה מסוימת, אם ידועה ההתפלגות שלה בעיר (בית גמלאים ומועדונים לאוכלוסיית גיל הזהב).

במשך עשרות שנים הייתה החברה לאוטומציה בשלטון המקומי החברה היחידה שפיתחה מערכות מידע לשלטון המקומי וסיפקה שירותי מיחשוב (כולל כוח אדם לתפעול המערכות) לרשויות המקומיות במדינת ישראל. החברה לאוטומציה הייתה בבעלות השלטון המקומי (60%) והמדינה (40%), וכיום היא בבעלות מלאה של השלטון המקומי (בימים אלו מבקש השלטון המקומי למכור 51% מחלקו בחברה לגורם פרטי). בשנים האחרונות החיל משרד הפנים את חובת המכרזים על מערכות המידע בשלטון המקומי, ודרישה זו גרמה להצטרפותן של חברות נוספות לשוק ה-IT המוניציפלי, להורדת מחירים ולשיפור המערכות. מדובר בעיקר במערכות הליבה (גבייה, לוגיסטיקה, תקציב) ומערכות השכר וכוח האדם. למערכות הללו (הנדסה, רווחה, מוקד עירוני וכו')